

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirlik Görev Ekibi Ortak Terimler Belgesi

İçerik

Hesap Verebilirlik.....	2
Etkilenen Topluluklar	3
Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirlik	3
Değerlendirme	3
Risk Altındaki Yetişkinler	3
Çocuk.....	4
Çocuk Koruma.....	4
Davranış Kuralları	4
Topluluk Katılımı	5
Şikâyet	5
Geri Bildirim / Şikayet İleten Kişi	6
Şikayet Mekanizması ya da Prosedürü	6
Gizlilik	6
Yolsuzluk.....	7
Planlama, İzleme ve Değerlendirme.....	7
Onur	7
Zarar Vermeme	7
Geri Bildirim	8
CSİ Odak Kişisi.....	8
Dolandırıcılık	9
Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet.....	9
İnsan Hakları	10
İnsani Müdahale	10
Tarafsızlık	11
Kapsayıcılık.....	11
Bilgilendirilmiş Rıza	11
Cinsel Sömürü, İstismar ve Tacizin Soruşturulması	11

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Liderlik ve Yönetim	12
Ayrımcılık Yapmama	12
Kurumsal Öğrenme ve Uyarlama	12
Katılım.....	13
Engeli olan Bireyler.....	14
Kaynak Dağılımı.....	14
Saygı	14
Kalite	14
Koruma	15
Güvenlik.....	15
Cinsel İstismar.....	15
Cinsel Sömürü	15
Cinsel Taciz.....	16
Susma Politikası.....	16
(Sömürü/İstismara) Maruz Kalan Bireyler ya da Mağdurlar	16
Maruz Kalan/Mağdur Merkezli Yaklaşım	16
Şeffaflık.....	17
İhbar Edeni Koruma Politikası.....	17

Hesap Verebilirlik

Hesap verebilirlik, insani yardım aktörleri tarafından gücün (kaynaklar, karar verme) sorumlu bir şekilde kullanımı ile ilgi alanındaki toplumun saygınlığını, kapasitesini ve bağımsız olma becerisini tanıyan etkili ve kaliteli programlama anlamına gelir. Hesap verebilirlik, bir tarafın eylemlerinin ve kararlarının diğer tarafça değerlendirilmesini ve onaylanmasını sağlama yükümlülüğünü yerine getirdiği yapılandırılmış bir ilişkidir. Hesap verebilirlik, bir kurumun sorumluluklarını yerine getirmemesi durumunda bunun sonuçları olacağını anlatır.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak: [ALNAP](#)

Etkilenen Topluluklar

Etkilenen topluluklar, insani krizlerden etkilenen bireyleri, grupları ve toplumları ifade eder.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirlik

Etkilenen topluluklara karşı hesap verebilirlik, insani yardım kurumunun hesap verebilirliği ve bu kurumun sorumlu tutulabilmesi suretiyle gücü sorumlu bir şekilde kullanmaya yönelik aktif bir taahhüttür.

- Kurumlar ve etkilenen topluluklar arasındaki diyalogu sağlayarak, toplulukların kapsayıcı ve ayrımcı olmayan bir şekilde karar verme üzerinde gerçek bir etkiye ve nüfuz sahibi olmasını sağlamayı amaçlamaktadır
- Hesap vermek, topluluklar arasında bilgiyi etkili ve şeffaf bir biçimde paylaşmak anlamına gelir. Örneğin bu, kurumlar ile bu kurumların rol ve sorumlulukları, yetkileri ve hedef kriterlerinin yanı sıra bunların neden değişebileceği, nasıl geri bildirimde bulunulabileceği ve şikâyet edilebileceği hakkında bilgi içerebilir.
- Hesap sorabilmesini sağlamak, toplumun insani yardım aktörlerinin eylemlerini değerlendirme ve mümkün olduğunda değiştirme veya yaptırım uygulama olanağına sahip olmasını sağlamak anlamına gelir.

Kaynak: [IASC](#)

Değerlendirme

İlgi alanındaki kişilerin aktif katılımıyla, ilgi alanındaki tüm kişilerin hakları, ihtiyaçları, riskleri ve öncelikleriyle ilgili yaş, toplumsal cinsiyet ve çeşitliliğe göre ayrıştırılmış bilgiler toplanır ve sistematik olarak analiz edilir. Özellikle hızla değişen durumlarda, bir değerlendirme yapmak için gereken zaman ve çaba, bulguların geçerli olacağı süre boyunca dengelenir. İlgi alanındaki tüm kişilerle, durumun onlar için nasıl değiştiğinin anlaşılması için tüm olanaklar ve görüşmelerden yararlanılır.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Risk Altındaki Yetişkinler

- Hizmetler, temel ihtiyaçlar ve koruma alanlarında başkalarının desteğine ihtiyaç duymaları veya güvenmeleri nedeniyle istismar veya sömürü riski altında olabilecek 18 yaş ve üstü herhangi kişiler. İnsani yardım gibi bağlamlar da kişileri risk altına alabilir.

- Bir yetişkin, otorite veya yetkisini kötüye kullanarak onları kontrol etmek, zorlamak, manipüle etmek veya onlara hükmetmek isteyen bir başkasıyla ilişki (sosyal veya iş) içindeyken de risk altında/hassas durumda olabilir.
- Bir yetişkin, karar verme yetileri zarar gördüyse ve/veya bir karar vermek için desteğe sahip değilse de risk altında olabilir.

Risk altında olmanın "değişmez" özellikleri yoktur, bu durum birçok unsura göre ve zaman içinde de değişebilir. Örneğin, engelli bir birey kendi olağan çevresinde risk altında olmayabilir ancak yerinden edilmiş ve kendi başa çıkma mekanizmalarından uzaktayken risk altında olabilir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Çocuk

Bir çocuğun yetişkinliğe ne zaman ulaştığına ilişkin yerel ülke tanımlarından bağımsız olarak, 18 yaşın altındaki herhangi bir birey, çocuktur.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Kaynak: [UNICEF](#)

Çocuk Koruma

Çocuk koruma, ticari cinsel sömürü, insan ticareti, çocuk işçiliği ve zararlı geleneksel uygulamalar dâhil [ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere] çocuklara yönelik şiddet, sömürü ve istismarı önlemek ve bunlara müdahale etmektir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Davranış Kuralları

Bir kurumdaki personel ve gönüllülerin uymak zorunda olduğu davranış kurallarıyla ilgili bir dizi standarttır. Bu, kurallara ve standartlara uyulmaması durumlarında uygulanacak herhangi bir disiplin cezası ve beklenen minimum davranış seviyeleri dahil olmak üzere, bir ortak, devlet organı ya da kurumun nasıl davranacağıyla ilgili bir dizi beklenti ve standart ortaya koyan ilkeler ve değerler beyanıdır.

Davranış Kuralları, bir kurumun davranış standartlarını korumayı amaçlar. Bir mülteci kampının nasıl kurulacağı ya da yiyeceklerin nasıl dağıtılacağı gibi operasyonel detaylarla ilgili değildir. Bunun yerine daha çok, müdahale kurumlarına yönelik yüksek bağımsızlık, etkinlik ve etki standartlarını sürdürmeyi amaçlar. Davranış standartlarını korumak için bu kurallara gönüllü bir şekilde uymayı kabul eden kurumun iradesiyle uygulanan bir kurallar dizisidir.

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Hesap Verebilirlik Görev Ekibi tarafından oluşturulan örnek Davranış Kuralları belgesinin Türkçe versiyonuna [bu bağlantıdan](#) ulaşabilirsiniz.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Kaynak: [ICRC](#)

Kaynak: [SPHERE](#)

Toplum Odaklı Şikâyet Mekanizmaları

Toplum Odaklı Şikâyet Mekanizması, bireylerin cinsel sömürü ve istismar (CSİ) olayları da dâhil olmak üzere şikâyetlerini güvenli bir şekilde bildirebildiği ve bildirmeye teşvik edildiği ve bu raporların takip edilmesi için uygun kurumlara yönlendirildiği, toplumla etkileşime dayalı, hem resmi hem de gayriresmî topluluk yapılarını harmanlayan bir sistemdir.

Kaynak: [IASC](#)

Topluluk Katılımı

Krizden etkilenen insanların müdahale ve müdahalenin kendileri üzerindeki etkisinde daha fazla kontrol sahibi olabilmeleri için toplumu ve diğer paydaşları bir araya getiren dinamik bir süreçtir. Örneğin kamu sağlığı krizlerinde, etkili katılım, halk sağlığı risklerini azaltmak, uygun ve erişilebilir hizmetler sunma, program kalitesini iyileştirme ve hesap verebilirliği sağlama amacıyla topluluk etkisini en üst düzeye çıkarmak için toplumları ve müdahale ekiplerini birbirine bağlar.

Kaynak: [SPHERE](#)

Şikâyet

Şikâyet, bir kurumun eyleminden olumsuz etkilenen veya kurumun belirtilen bir taahhüdü yerine getirmediğine inanan herhangi birinin özel şikâyetidir. Kurumlar, (a) kurumun çalışmalarının etkinliğini ve etkililiğini artırmak, (b) kurumun politika ve prosedürlerine bağlılığı sağlamak ve (c) etkilenen topluluğun temel insan hak ve özgürlüklerini korumak amacıyla etkilenen toplulukların şikâyetlerini/geri bildirimlerini aktif olarak alır.

Kurumlar, politika ihlallerini ve ortakların memnuniyetsizliği ile ilgili şikâyetleri ele alabilmek için (iletişim kurmak, almak, işlemek, yanıtlamak ve bunlardan ders almak) geri bildirim ve şikâyet mekanizmalarının düzenli olmasını, uygun ve sağlam olmasını

sağlamak için programlamada politika ve uygulamayı iyileştirmek amacıyla etkilenen toplulukların görüşlerini aktif olarak sormalıdır.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Kaynak: [WHO](#)

Geri Bildirim / Şikayet İleten Kişi

Müşteki, cinsel sömürü, istismar veya tacize maruz kalanı da içeren, şikâyette bulunan kişi veya suçun farkına varan başka bir kişidir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Şikayet Mekanizması ya da Prosedürü

Şikâyet mekanizması ya da prosedürü, bireylerin kurumsal politikaların veya davranış kurallarının ihlaliyle ilgili alanlarda bildirmelerine olanak sağlayan süreçlerden oluşur. Bu, insani yardım faaliyetinin alıcılarının (ve bazı durumlarda krizden etkilenen diğer toplulukların) bir insani yardım kurumu veya daha geniş bir biçimde insani sistemle deneyimleri hakkında bilgi vermeleri için kurulmuş resmî bir sistemdir. Bu tür bilgiler daha sonra, müdahalenin bazı unsurlarını iyileştirmek için düzeltici eylemde bulunmak da dâhil olmak üzere çeşitli fayda beklentisiyle farklı amaçlar için kullanılır. Gayriresmi olarak da geri bildirimde bulunulabilir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Kaynak: [SPHERE](#)

Gizlilik

Gizlilik, kişilerin hikayelerini kime anlatacaklarını veya anlatmayacaklarını seçme hakkına sahip oldukları inancını yansıtır. Gizliliği korumak, ilgili kişinin bilgilendirilmiş rızası olmaksızın hiçbir bilginin hiçbir zaman hiçbir tarafa ifşa edilmemesi anlamına gelir. Gizlilik, güvenliği, güveni ve güçlendirmeyi teşvik eder. Bilgiye erişimi ve bilginin yayılmasını kısıtlayan etik bir ilkedir. Cinsel sömürü, istismar, dolandırıcılık ve yolsuzluk incelemelerinde, incelemenin sonuçlandırılması amacıyla bilgilerin sadece sınırlı sayıda yetkili kişiye açık olması gereklidir. Gizlilik, tanıkların olayları kendi taraflarından anlatmaya daha istekli oldukları bir ortam yaratmaya yardımcı olur, sisteme ve kuruma güven oluşturur.

Kaynak: [IASC](#)

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Yolsuzluk

Verilen gücün, kişisel kazanç için kötüye kullanılması. Buna dolandırıcılık, rüşvet, haraç ve komisyon alma (işlemleri kolaylaştırmak veya nüfuzlu kişilerle temas kurmak karşılığında yasadışı ödemeler) gibi mali yolsuzluklar dâhildir. Cinsel içerikli ilişki karşılığında yardım malzemelerinin değış tokuşu, arkadaş veya akrabaların işe alınırken veya yardım sağlanırken ayrıcalıklı muamele görmesi ile dağıtım listelerinin manipüle edilmesi ve kaynakların yönlendirilmesi de yolsuzluk biçimleridir.

Kaynak: [SPHERE](#)

Planlama, İzleme ve Değerlendirme

Programların planlanma süreci, etkilenen topluluk ve ev sahibi toplulukların koruma ihtiyaçlarının ve kapasitelerinin değerlendirilmesine dayanmalıdır. İlgili alanındaki kişiler ve temsilciler, onları etkileyen programların tasarımına dâhil edilir. Etkilenen toplulukların katılımıyla programların amaç ve hedefleri tasarlanır, izlenir ve değerlendirilir, kuruma eğitim hakkında geri bildirim ve sürecin sonuçları hakkında rapor verilir.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak: [IASC](#)

Onur

Kişinin kendi bilinçli seçimlerini yapma ve dolayısıyla özgür bir birey olarak kabul edilme kapasitesi olarak tanımlanır. Kişinin bütünlüğünü yansıtır ve tüm insan haklarının kaynağı (ayrıca bkz. Onurlu Yaşam Hakkı, İnsani Yardım Sözleşmesi 5. madde). Onurlu bir yaşamın temeli, temel hizmetlere erişim, güvenlik ve insan haklarına saygının güvencesidir. Aynı zamanda, insani müdahalenin uygulanma şekli, afetten etkilenen toplulukların onurunu ve refahını güçlü bir şekilde etkiler. İnsani Yardım Sözleşmesi ve İnsani Yardımda Asgari Standartlar, insan onuruna özellikle yer verir.

Kaynak: [SPHERE](#)

Zarar Vermeme

İnsani müdahalelerin istenmeyen etkilerine dikkat çeker ve çatışma durumlarında kurumların çalışmaları için gerekli bir temel oluşturur. Bu kavram, insani yardımın etkilenen kişileri daha fazla tehlikeye atmaması ve toplulukların barış inşasını ve yeniden yapılanma kapasitelerini baltalamaması için insani yardım kurumlarını faaliyet gösterdikleri herhangi bir durumda istenmeyen olumsuz sonuçlardan kaçınmaları konusunda uyaran daha geniş bir anlam kazanmıştır. Daha geniş anlamıyla, insani

yardım kurumlarının, insanların güvenliğine veya onuruna doğrudan zarar verebilecek hassas bilgilerin nasıl ele alınacağına ilişkin planlama, izleme ve değerlendirme sırasında onlara rehberlik edecek politikalara sahip olması gerektiğini şart koşar (ayrıca bkz. Koruma İlkesi 1 ve Temel İnsani Yardım Standardı 3).

Kaynak: [SPHERE](#)

Geri Bildirim

Geri bildirim, insani yardım faaliyetlerinden yararlanan bireylerin (ve bazı durumlarda krizden etkilenen diğer toplulukların) bir insani yardım kurumu veya daha geniş bir biçimde insani sistemle deneyimleri hakkında bilgi vermelerine olanak tanır. Bu bilgiler daha sonra, müdahalenin bazı bileşenlerini iyileştirmek için düzeltici aksiyonlar da dahil olmak üzere çeşitli faydaların beklentisiyle farklı amaçlar için kullanılır ve ilgili alanındaki kişilerden resmi ve gayriresmi geri bildirimler sistematik olarak alınır, yanıtlanır ve uygun olduğunda düzeltici önlem alınır.

- İlgili alanındaki tüm kişilerin erişebileceği ve hem hassas hem de hassas olmayan geri bildirimler için uygun olan çeşitli iletişim kanallarını kullanarak (yorumlar, öneriler ve şikâyetler dâhil) etkili geri bildirim sistemleri kurulur ve devamlılığı sağlanır.
- İlgili alanındaki kişilerden alınan geri bildirimlerin sistematik olarak toplanmasını, kabul edilmesini, değerlendirilmesini, yönlendirilmesini ve zamanında, gizlilik içinde ve etkili bir şekilde yanıtlanmasını sağlamak için insan kaynağı ve finansal kaynaklar tahsis edilir.
- Geri bildirim yönlendirme ve cevap süreçlerinde ortaklarla (gizliliğe/rızaya saygı gösterilmesi, ortaklarla işbirliği yaparken geri bildirimlerin anonimleştirilmesi konusunda) işbirliği yapılır.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak: [CHS](#)

CSİ Odak Kişisi

Odak kişi, cinsel sömürü, istismar ve taciz vakalarına ilişkin raporları almak ve Cinsel Sömürü, İstismar ve Cinsel Tacizden Korunmanın (CSİTK) uygulanmasında kuruma destek vermek üzere belirlenmiş bir kişidir.

Hesap Verebilirlik Görev Ekibi tarafından oluşturulan örnek CSİ Odak Kişisi Görev Tanımları belgesinin Türkçe versiyonuna [bu bağlantıdan](#) ulaşabilirsiniz.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Dolandırıcılık

Dolandırıcılık, kurum için mali kayba yol açan ve genellikle dolandırıcıya mali kazanç sağlayan kasıtlı, uygunsuz bir eylemdir. Ciddi bir suistimaldir ve idari işlem, kısa süreli işten çıkarma dahil disiplin cezaları ve cezai takibat için zemin oluşturur.

Dolandırıcılık, genellikle bir kurumun kendi personeli veya ortaklarının personeli tarafından gerçekleştirilir. Bazen, kurumdan uzun süre fark edilmeden dışarıya para sızdırılabilir. Dolandırıcılık gerçekten çok yaygındır ancak kurumlar yaşadıkları dolandırıcılıklar hakkında konuşmak konusunda anlaşılır bir şekilde isteksiz oldukları için güvenilir istatistikler elde etmek çok zordur.

Dolandırıcılık Örnekleri

- Para ya da varlıkların çalınması
- Tedarik sürecinin kötüye kullanılması, şişirilmiş fiyatlar ödemek için tedarikçilerle gizli bir şekilde anlaşılması
- Nakit makbuzlarının cebe indirilmesi
- Tedarikçilerin ya da faydalanıcıların kurum personeline rüşvet ödemesi
- Kişisel kazanç için satılan kaynaklar
- Personele ödenen (sahte makbuzlarla desteklenen) şişirilmiş harcamalar
- Aynı projenin iki farklı donör tarafından fonlanması
- Varlıkların (örn. telefonlar, araçlar) yetkisiz kişisel kullanımı
- Gerçekte var olmayan personele veya yararlanıcılara verilen kaynaklar

Kaynak: [Humentum](#)

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ), bir bireye toplumsal cinsiyetine dayalı olarak yöneltilen zararlı eylemleri ifade eder. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, gücün kötüye kullanılması ve zararlı normlardan kaynaklanır. TCDŞ), ciddi bir insan hakları ihlalidir ve yaşamı tehdit eden bir sağlık ve koruma sorunudur. Yerinden edilme ve kriz zamanlarında, kadınlar ve kızlar için TCDŞ tehdidi önemli ölçüde artmaktadır. TCDŞ, yaygın bir uluslararası halk sağlığı ve insan hakları sorunudur.

Yaygın TCDŞ Türleri

- Çocuğun cinsel istismarı
- Çatışmaya dayalı cinsel şiddet
- Kaynakların, fırsatların veya hizmetlerin engellenmesi

- Aile içi ve yakın partner şiddeti
- Ekonomik istismar
- Duygusal istismar
- Kadın sünneti
- Yeni doğan kız çocuklarının öldürülmesi ve cinsiyet tercihli kürtaj
- Zorla evlilik ve çocuk evlilikleri
- Zararlı geleneksel uygulamalar
- Fiziksel saldırı
- Tecavüz
- Cinsel istismar
- Cinsel saldırı,
- Cinsel sömürü,
- Cinsel taciz,
- Cinsel şiddet,
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet
- Erkek çocuk tercihi
- İnsan ticareti
- Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kaynak: [UNHCR](#)

Kaynak: [IASC](#)

İnsan Hakları

Her insanın yalnızca insan oluşlarından dolayı sahip olduğu haklardır. Onurlu yaşamının hepimiz için geçerli olan asgari koşullarını belirler. Evrensel, devredilemezler, ve dokunulamazlar. Acil bir durumda, yalnızca istisnai durumlar ve katı koşullar altında olmak üzere bazı insan hakları geçici bir süre ile askıya alınabilir. Yaşam, sağlık ve fiziksel güvenlik gibi haklar, ayrımcılık yapmama ilkesine tabi olacak şekilde acil durumlarda harekete geçmek için çoğu durumda bir öncelik teşkil edecektir.

Kaynak: [SPHERE](#)

İnsani Müdahale

İnsani müdahale, insani yardım faaliyetlerinin bir unsurudur. Acil bir durumda destek sağlanmasına odaklanır. Afet sırasında veya hemen sonrasında hayat kurtarmak, sağlık üzerindeki etkileri azaltmak, kamu güvenliğini sağlamak, insan onurunu korumak ve etkilenen insanların temel geçim ihtiyaçlarını karşılamak için acil durum hizmetleri ve kamu yardımı sağlanır. İnsani müdahale, insanlık, tarafsızlık, ayırım gözetmemek ve

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

bağımsızlık gibi temel insani ilkeleri esas almalıdır. İnsani müdahale, insani yardım ve müdahale yerine kullanılabilir

Kaynak: [SPHERE](#)

Tarafsızlık

Tarafsızlık, insani yardımın ayrımcılık yapılmaksızın yalnızca ihtiyaç temelinde ve orantılı olarak sağlanması ilkesidir. Tarafsızlık nesneldir ve birinin milliyeti, ırkı, cinsiyeti, dini inancı, sınıfı, kabile bağlılıkları, siyasi görüşü veya benzeri faktörler nedeniyle ayrımcılık yapmaz.

Kaynak: [SPHERE](#)

Kapsayıcılık

Dışlanma riski altında olabilecek herkesin temel hizmetlere eşit erişimini ve bu hizmetlerin geliştirilmesi ile uygulanmasında söz sahibi olmasını sağlamayı amaçlayan, toplum odaklı programlamaya hak temelli bir yaklaşım. Aynı zamanda, kurumların hizmetlere erişim engellerini ele almak ve ortadan kaldırmak için özel çaba sarf etmesini gerektirir. Program tasarımına farklı grupları dahil etmek, insani müdahaleyi daha kapsamlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir kılar. Etkilenen topluluğun dâhil edilmesi ve katılımı, onurlu bir yaşam için esastır.

Kaynak: [SPHERE](#)

Bilgilendirilmiş Rıza

Kişilere saygı, mümkün olduğu ölçüde, katılımcılara, bilgi, anlayış ve gönüllü katılım olmak üzere üç unsuru içeren potansiyel katılımları hakkında bilinçli bir karar verme fırsatı verilmesini gerektirir. Bilgilendirilmiş rızanın alınması, eylemin içeriği, sonuçları ve sonuçlarının net bir şekilde anlaşılmasına dayalı bir şekilde eylemi kabul etmek anlamına gelir. Bu, eylemin içeriği, sonuçları ve sonuçlarının net bir şekilde anlaşılmasına dayalı bir şekilde eylemi kabul etmek anlamına gelir.

Source: [SPHERE](#)

Source: [Global Protection Cluster](#)

Cinsel Sömürü, İstismar ve Tacizin Soruşturulması

Bu, bir kurumun Cinsel Sömürü, İstismar ve Taciz politika(lar)ının bir personel veya üyeleri tarafından ihlal edilip edilmediğini belirlenmeye çalışıldığı dâhili bir idari prosedürdür.

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Hesap Verebilirlik Görev Ekibi tarafından hazırlanan örnek Cinsel Sömürü ve İstismar'dan Korunma Politikası'na [bu bağlantı](#) üstünden erişebilirsiniz.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Liderlik ve Yönetim

Hesap verebilirliğin ülke stratejilerine, program tasarımına, izleme ve değerlendirmelere, işe alımlara, personel atamalarına, eğitimlere ve performans yönetimine, ortaklık anlaşmalarına entegre edilmesini ve raporlamada altının çizilmesini sağlayarak taahhütün gösterilmesi.

Kaynak: [IASC](#)

Ayrımcılık Yapmama

Kişiler veya topluluklar arasında yaş, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, etnik köken, ulusal veya sosyal köken, cinsel yönelim, HIV durumu, dil, din, engellilik, sağlık durumu, siyasi veya başka bir görüş ya da başka bir statü dâhil olmak üzere hiçbir statü temelinde haksız ayırım yapılmaması ilkesi. Bu, herkese aynı şekilde davranılması gerektiği anlamına gelmez ancak erişim ve çıktılarının eşitliği, gerçek ihtiyaç ve kapasitelere dayalı olarak farklı türde yardım ve desteğin sağlanmasına olanak tanınması ile ilgilidir. Şiddete maruz kalanlar yaş, toplumsal cinsiyet, ırk, din, tabiiyet, etnik köken, cinsel yönelim ya da diğer özellikleri ne olursa olsun eşit ve adil muamele görmelidir.

Kaynak: [IASC](#)

Kaynak: [SPHERE](#)

Kurumsal Öğrenme ve Uyarılama

Müdahaleler, planlama, öncelik belirleme, gerektiğinde düzeltmelerin yapılması, değerlendirme, ilgi alanındaki kişilerin görüşleri ile sürekli olarak güncellenir.

- Kısa ve uzun vadede topluluk katılımı ve geri bildirim yoluyla kazanılan yeni bilgiler ışığında ilgi alanındaki topluluklarla sürekli etkileşimden yeni dersler çıkarın, müdahaleler ve programları buna göre uyarlayın.
- Hesap verebilirliğe ilişkin kurumsal performansın değerlendirilmesi yoluyla ilgi alanındaki tüm kişilere karşı hesap verebilirliği ölçün ve geliştirin.
- Diğerlerinin yanı sıra, değerlendirmelerin sonuçlarını raporlayarak ve onlara yönelik eylemleri takip ederek, ilgi alanındaki kişileri operasyonun yönetim döngüsü boyunca ortaklar olarak dahil edin.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Katılım

Farklı geçmişlere sahip kadın, erkek, oğlan ve kız çocuklarının anlamlı bir şekilde etkileşimde bulunabilmesi ve koruma, yardım ve çözümler konusunda kendilerine danışılması.

- Operasyonun yönetim döngüsünün tüm aşamalarında (tahakkuk, planlama, tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme) anlamlı katılıma olanak sağlayan düzenlemeler oluşturulur. Bu düzenlemeler, bir toplumdaki tüm gruplar tarafından erişilebilir olmalıdır. Özellikle, azınlıklar, engeli olan bireyler ve çeşitli cinsel yönelimlere ve cinsiyet kimliklerine sahip kişiler gibi potansiyel olarak ötekileştirilmiş grupların dâhil edilmesi sağlanır.
- İlgili alanındaki tüm kişilerin korumaya, yardıma ve çözümlere ayırım gözetilmeden ve eşit bir şekilde erişime sahip olması sağlanır.
- İlgili alanındaki tüm kişilerin kapasite ve öncelikleri belirlenir ve bunlarla uyumlu koruma, yardım ve çözüm programları geliştirilir.

İnsani krizlerden etkilenen insanların sürece etkin katılımı, bu insanların ihtiyaç ve çıkarlarını insani karar alma süreçlerinin merkezine yerleştirir. Bu durum, kadınlar, kız çocukları ve yaşlılar gibi genellikle daha hassas durumda olma potansiyeli olabilenler de dâhil olmak üzere hassas durumda veya risk altındaki insanlar, yerel aktörler ve topluluklarla insani yardım müdahalelerinin tasarımı, uygulanması ve değerlendirilmesi hakkında sürekli bir diyalog gerektirir. "Eşit erişim ve katılımı" kolaylaştırma konusunda tek boyutlu yaklaşımlar herkese uymayacaktır ve katılım mekanizmaları, engeli olan bireyler, çeşitli cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri olanlar ve çocuklar dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere farklı grupların ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır.

Bir taraf, insani yardım finansmanı, stratejik öncelik belirlemesi, planlaması, uygulanması ve/veya değerlendirilmesi konularının herhangi birinin kararlarında aktif rol oynadığında insani yardım faaliyetine "katılır". Dolayısıyla katılım, hesap verebilirliğin bir türü veya bileşeni değil, hesap verebilirlik ilişkilerinin ele almak üzere tasarlandığı aynı eşitsizliklere farklı bir çözümdür; katılım, bilgiyi aktarır ve asimetrisi etkiler. Tam katılımın olduğu bir senaryoda, paydaş sürecin dışında kalmak ve hesap verebilirlik mekanizmaları aracılığıyla sürece "bakıvermek" yerine süreç boyunca karar alma ve uygulamaya dâhil olduğu için, hesap verebilirliğe daha az ihtiyaç duyulur. Krizden etkilenen kişilerin kendilerini etkileyen tüm karar alma süreçlerinde aktif rol oynamalarına olanak sağlayan süreç ve faaliyetlerdir. Gerçek katılım, en hassas ve ötekileştirilmiş olanlar dâhil tüm grupları içerir. İnsanların ve toplulukların karar alma süreçlerine katılmalarını ve kendilerini ilgilendiren belirli konularda harekete geçmelerini sağlar. Topluluk içerisindeki kaynakları belirlemenin, harekete geçirmenin ve fikir birliği ile destek oluşturma bir yoludur. Katılımda gönüllülük esastır.

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak: [IASC Grand Bargain](#)

Kaynak: [ALNAP](#)

Kaynak: [SPHERE](#)

Engeli olan Bireyler

Engellilerin Haklarına Dair Sözleşmeye Dair Ek İhtiyari Protokol (CRPD, 2006, A/RES/61/106), engeli olan bireyleri, uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel veya duyuşsal bozuklukları olan çeşitli engellerle etkileşimde bulunması toplumda diğerleriyle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarını engelleyen kişileri içerecek şekilde tanımlar.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak Dağılımı

Bir Yaş, Toplumsal Cinsiyet ve Çeşitlilik yaklaşımını tam olarak uygulamak için, bütçe tahsisleri ve program müdahaleleri, değerlendirmelerin ve topluluk danışmasının bulgularını yansıtmalı ve topluluk tarafından belirlenen öncelikleri dikkate almalıdır.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Saygı

Bireyler birincil aktörlerdir ve yardımcıların rolü, bireyin iyileşmesini kolaylaştırmak ve sorun çözmek için kaynak sağlamaktır. Yürütülen tüm eylemler, bireylerin seçimlerine, isteklerine, haklarına ve onuruna saygı gösterilerek yönlendirilmelidir.

Kaynak: [IASC](#)

Kalite

Kalite, işi iyi yapmakla ilgilidir. İnsani yardım sektöründe bu, insani müdahalenin unsurlarının etkinliği (etkisi), verimliliği (bir müdahalenin veya hizmetin zamanlılığı ve maliyeti) ve uygunluğu (ihtiyaçlar ve bağlam dikkate alınarak) anlamına gelir. Bir kuruluşun neyi iyi yaptığı ve nasıl daha iyi yapılacağını nasıl öğrenebileceği konusunda paydaşlardan değerlendirmeler ve geri bildirimler gerektirir. Sonuçların kabul edilmiş mekanizmalara ve/veya standartlara göre ölçülmesi anlamına gelir.

Kaynak: [SPHERE](#)

Koruma

Koruma; kurumların, personelinin, operasyonlarının ve programlarının risk altındaki çocuklara ve yetişkinlere zarar vermemesini veya onları istismara veya sömürüye maruz bırakmamasını sağlama sorumluluğudur. Bu terim, personel ve ilgili personel tarafından fiziksel, duygusal ve cinsel taciz, sömürü ve istismarın yanı sıra program tasarımı ve uygulamasından kaynaklanan risklerden korunmasını kapsar. Birçok kurum, artık bu terimi iş yerinde personele verilen zararı anlatmak için de kullanmaktadır.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Güvenlik

Maruz kalanın ve çocukları ile ona yardımcı olanlar gibi diğer kişilerin güvenliği ve emniyeti, tüm aktörler için bir numaralı öncelik olmalıdır. Bir TCDŞ vakasını veya istismar geçmişini açıklayan bireyler, genellikle failden (faillerden) veya çevrelerindeki başka insanlardan tekrar şiddet görme riski altındadır.

Kaynak: [IASC](#)

Cinsel İstismar

Zorla, eşit olmayan veya zorlayıcı koşullar altında olmak üzere cinsel nitelikteki fiil veya fiziksel müdahale tehdidi.

Kaynak: [Secretary General's Bulletin](#)

Cinsel Sömürü

Bir başkasının cinsel sömürsünden maddi, sosyal veya politik olarak kazanç sağlamak dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere cinsel amaçlarla bir hassas durum, güç veya güven konumunun fiilen kötüye kullanılması veya kötüye kullanılmaya teşebbüs edilmesi.

Kaynak: [Secretary General's Bulletin](#)

Cinsel Sömürü ve İstismar aşağıdakileri içerir:

- Cinsel saldırı
- Herhangi bir bağlamda cinsel ilişki talep etmek veya yardım şartı olarak cinsel ilişkiye girmek
- Birisini herhangi biriyle cinsel ilişkide bulunmaya zorlamak
- Bir kişiyi fuhuşa veya pornografiye zorlamak
- Cinsel mahiyetli istenmeyen dokunmalar

- Güvenli cinsel ilişkide bulunmayı reddetmek
- Bir kişinin görünüşü hakkında imada bulunmak ve müstehcen sözler söylemek
- Bir kişinin cinsel özellikleri, cinsel davranışı ve cinselliği hakkında cinsiyetçi yorumlar ve şakalar yapmak
- Islık çalmak ya da gözünü dikip bakmak
- Bekleyerek, izleyerek ya da şahsen veya mektup, e-posta, kısa mesaj ya da telefon gibi bir iletişim aracı aracılığıyla sürekli olarak temas kurarak gizlice takip etmek
- Müstehcen veya cinsel içerikli aramalar, kısa mesajlar veya e-postalar.

Cinsel Taciz

Cinsel öneri veya talepler, cinsel içerikli ilişki talepleri ve cinsel, sözlü veya fiziksel davranış veya jestleri içerebilen saldırgan veya aşağılayıcı olarak algılanabilen, ancak bunlarla sınırlı olmayan, kabul edilemez ve hoş karşılanmayan cinsel nitelikteki davranış ve uygulamalar bütünüdür. Cinsel tacizin, geniş ölçüde iş yeri ile ilgili olduğu düşünülmektedir (bkz. aşağıdaki bağlantıdan 'iş yerinde cinsel suistimal'), ancak cinsel taciz, ister iş yerinde ister etkilenen toplulukta olsun, çalışanlarımız tarafından kabul edilemez davranışlara dâhildir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Susma Politikası

Susma Politikası, personellerin meslektaşlarının suistimaliyle ilgili endişe veya şüphelerini bildirmeye teşvik eden bir organizasyon politikasıdır. Bu tarz durumları bildirenler, bu endişeleri bildirmenin olumsuz sonuçlarından korunur.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

(Sömürü/İstismara) Maruz Kalan Bireyler ya da Mağdurlar

Maruz kalan bireyler ya da mağdurlar, cinsel sömürü ya da istismara uğrayan ya da uğramış kişilerdir. "Maruz Kalan" terimi, güç, dayanıklılık ve hayatta kalma kapasitesi anlamına gelir. "Mağdur" terimi, onarmaya çalışmamız gereken bir adaletsizliğin mağdurunu ima ettiği için koruyucu anlamlara sahiptir. CSİ'ye maruz kalan kişiler, kendi yaşadıklarını anlatmak için farklı terimler kullanabilir.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)

Maruz Kalan/Mağdur Merkezli Yaklaşım

Maruz kalan merkezli yaklaşım, mağdurun/maruz kalanın isteklerinin, güvenliği ile esenliğinin tüm konularda ve prosedürlerde öncelikli olduğu bir yaklaşımdır.

Inter-Agency
Coordination
Turkey

Ortak Terimler Belgesi
Hesap Verebilirlik Görev Ekibi
Ocak 2021

Kaynak: [IASC](#)

Şeffaflık

Şeffaflık, etkilenen topluluklara, bilinçli kararlar alabilmelerini ve seçimler yapabilmelerini sağlamak için onları etkileyen kurumsal prosedürler, yapılar ve süreçler hakkında erişilebilir ve zamanında bilgi sağlamak ve bilgi sağlama konusunda bir kurum ile etkilenen topluluk arasında bir diyalogu kolaylaştırmaktır. Farklı geçmişleri olan kadınlar, erkekler, oğlan ve kız çocukları tüm operasyonlarda (i) hakları ve yetkileri ve (ii) UNHCR ve ortaklarının programları hakkında zamanında, doğru ve ilgili bilgilere erişebilmelidir.

- Operasyonun yönetim döngüsü boyunca kilit aşamalarda kurumlar, ortaklar ve ilgili alanındaki kişiler arasındaki iletişim ve diyalog kolaylaştırılır.
- Bir topluluktaki tüm gruplar için kültürel olarak uygun ve erişilebilir olan dil, format ve medyada bilgi paylaşımı yapılır ve iletişim kurulur.

Kaynak: [UNHCR Emergency Handbook](#)

Kaynak: [WHO](#)

İhbar Edeni Koruma Politikası

Personeli, özellikle bilgi vermenin ulusal mevzuatın bir parçası olduğu ülkelerde, açıklanması kamu yararına olan endişeleri bildirmeye teşvik eden bir politika. Bu endişeler, genellikle bir suç, sağlık ve güvenlik, çevreye verilen zarar veya adaletin yerine getirilmemesi ile ilgili olanlardır. CSİK hakkında raporlama, bir kurumun İhbar Edeni Koruma Politikası kapsamına girebilir. İhbar edenler genellikle yasalarla korunur ve bu endişeleri bildirdikleri için haksız muamele göremez veya işlerine son verilemez.

Kaynak: [CHS - PSEAH Implementation Quick Reference Handbook](#)